

Nr. A82/032

22 december 1982

OPNIEUW EEN GROOTS WERELDVREDESCONGRES

De Wereldvrede Raad (WVR) congresseert eens in de drie jaar. Sinds enige tijd bestaat de traditie dit officiële congres vooraf te doen gaan door een grootse manifestatie in dezelfde vergaderstad, waarvoor naast de met het internationale mantelwezen verbonden vele andersdenkende vredesactivisten worden uitgenodigd zonder dat aanstonds te onderkennen is dat ook voor die voorafgaande manifestatie de voorbereiding geheel in WVR-handen is.

Voor 1983 heeft bedoelde bijeenkomst de fraaie titel "Wereld-assemblée van volkeren voor de vrede en het leven, tegen de kernoorlog" meegekregen. In Praag worden van 15 tot 19 juni a.s. tussen de 1500 en 2000 deelnemers verwacht. Op een onlangs in Lissabon gehouden voorbereidingsbijeenkomst werd duidelijk dat alles in het werk gesteld zal worden om op de manifestatie, die niet geheel toevalligerwijs plaatsvindt op een voor de discussie over plaatsing van nieuwe kernwapens in West-Europa belangrijk moment, ook een zo breed mogelijke Nederlandse delegatie aanwezig te doen zijn.

OPNIEUW EEN GROOTS WERELDCONGRES

De dubbele congres-opzet

De belangrijkste internationale communistische mantelorganisatie, de Wereldvrederaad (WVR), nodigt ongeveer eens in de drie jaar al haar leden *) uit voor een congres. Sinds 1968, toen het WVR-hoofdkantoor definitief in Helsinki gevestigd werd nadat het eerder uit Parijs (wegens "vijfde kolonne activiteiten") en Wenen (wegens "activiteiten gericht tegen het belang van de staat") was verdreven, vinden deze congressen onveranderlijk plaats in de hoofdstad van een Warschaupact-land zodat de interne voorbereiding in ieder geval in vertrouwde handen is. In oktober 1973 organiseerde de WVR samen met het Sowjetcomité voor de Verdediging van de Vrede, voorafgaande aan het WVR-congres in Moskou een "Wereldcongres van Vredeskrachten". In mei 1977 werd het WVR-congres in Warschau gecombineerd met een "Wereldcongres van Vredesbouwers". September 1980 bracht in Sofia direkt aaneensluitend een "Wereldparlement van Volkeren voor de Vrede" en het reguliere WVR-congres. Door deze combinatie van het eigen congres en een onmiddellijk daaraanvoorafgaande, door een in schijn los van de WVR staand voorbereidingscomité georganiseerde manifestatie, slaat de WVR twee vliegen in een klap. Enerzijds geeft deze opzet het pro-Sowjet-beïnvloedingsapparaat de kans uitspraken van de aanwezigen op de voorafgaande manifestatie (waarvoor een breder publiek dan alleen de WVR-aanhang wordt uitgenodigd) te vermengen met uitspraken van het WVR-congres, anderzijds spaart de combinatie kosten omdat de WVR-congressanten (die hun reis- en verblijfskosten goeddeels uit de WVR-kas ontvangen) enkele dagen eerder arriveren om ook de "meer neutrale" bijeenkomst bij te wonen en zodoende niet twee maal hoeven te reizen.

De voorafgaande manifestatie heeft voor 1983 de titel "Wereld-assemblée van volkeren voor de vrede en het leven, tegen de kernoorlog" meegekregen. De bijeenkomst zal van 15 tot 19 juni a.s. in Praag worden gehouden. Op 13 mei 1982 werd in de Tsjechoslowaakse hoofdstad een nationaal voorbereidings-

*) Alhoewel de WVR ook het instituut van geaffilieerde (nationale) organisaties kent zijn in principe alleen personen lid van de WVR. Hun aantal varieert van 1 (voor bijvoorbeeld Guadeloupe) tot 57 (voor de Verenigde Staten) per land. De op een na grootste vertegenwoordiging - die van de Sowjet-Unie - is bewust beperkt gehouden (47).

comité gevormd. Voorzitter van het comité werd Prof. , voor de gelegenheid lid van het Centraal Comité (CC) van het Tsjechoslowaakse Nationale Front *) genoemd. De hoogleraar is echter meer dan dat : hij is lid van het CC van de Communistische Partij van Tsjechoslowakije en lid van het presidium van de Wereldvrede Raad. Wie hierna nog mocht twijfelen aan de WVR-betrokkenheid bij het komende "volkerencongres" werd uit de droom geholpen door het optreden van niet maar , president van de WVR, als eerste spreker op de persconferentie die volgde op het constituerende beraad van het voorbereidingscomité.

Terugblik op Sofia

Het houden van groots opgezette manifestaties voor een zo breed mogelijk publiek direct voorafgaande aan het driejaarlijkse WVR-congres heeft uit propaganda-oogpunt bezien niet alleen maar voordelen. In 1980 werd het Wereldvredeparlement in Sofia geconfronteerd met het optreden van kritische deelnemers . Doordat gestreefd wordt naar zo verscheiden mogelijk samengestelde delegaties lopen de organisatoren het voor de hand liggende risico dat zij mensen in huis halen die niet alleen over Zuid-Afrika en El Salvador maar ook over bijvoorbeeld Afghanistan willen praten. Daar komt nog bij dat sommige met de WVR verbonden nationale vredesorganisaties weliswaar, zoals dat in de oorspronkelijke opzet past, door de desbetreffende nationale CP worden gedomineerd maar dat deze CP een min of meer Sowjet-kritische koers vaart met alle gevolgen van dien. Een voorbeeld van dat laatste verschijnsel was in Sofia het optreden van een groot deel van de Belgische delegatie. Dat de WVR ondanks de ervaringen van drie jaar geleden en soortgelijke gebeurtenissen op sindsdien door de WVR en andere communistische mantels

*) Het Nationale Front van Tsjechoslowakije is net als in de meeste andere Oosteuropese landen de overkoepelende organisatie van politieke partijen en sociale organisaties. Krachtens art. 6 van de Grondwet wordt deze "politieke expressie van de alliantie van de arbeidende bevolking van stad en land geleid door de Communistische Partij".

georganiseerde internationale bijeenkomsten toch voor Praag opnieuw dezelfde opzet heeft gekozen, onderbouwt de veronderstelling dat de voordelen de nadelen kennelijk overtreffen.

Tot de voordelen mogen gerekend worden : het verbreden van het WVR-draagvlak en het met elkaar in contact brengen van personen uit specifieke beroeps-categorieën uit Oost en West. Zo werden in de Nederlandse delegatie in Sofia weliswaar kritische geluiden gehoord over de opzet van het Wereldvredesparlement, toch bleek na afloop dat het aantal Nederlandse WVR-leden was uitgebreid van 1 naar 5, op zich geen schokkende gebeurtenis, maar het leverde de WVR - zoals hieronder duidelijk zal worden - wel meer aanknopingspunten op voor op ons land gerichte activiteit.

In Sofia vergaderden los van het plenaire gebeuren vertegenwoordigers van specifieke beroeps-categorieën met elkaar in zogeheten ronde tafel-bijeenkomsten. Tijdens deze sessies werden contacten gelegd die uiteindelijk zouden resulteren in onder meer de groep generaals en admiraals buiten dienst uit NATO-landen, beter bekend als de "Generaals voor de Vrede". Dit voordeel geldt niet alleen voor de WVR, ook andere mantelorganisaties maken gebruik van de op een dergelijke manifestatie tot stand gekomen relaties. Zo wist het Wereldvakverbond dankzij een in Sofia gehouden ronde tafel van vakbondsvertegenwoordigers de definitieve stoot te geven tot het bijeenroepen van een door het verbond al zo lang gewenste "Wereldvakbondsconferentie over de sociale en economische aspecten van ontwapening" *).

Het hoofddoel

Uit het bovenstaande wordt duidelijk dat bijeenkomsten zoals de komende "Wereld-assemblée" op verschillende manieren nuttig kunnen zijn voor het pro-Sowjet-beïnvloedingsapparaat. Toch blijft het hoofddoel het samenstellen van een door zoveel mogelijk mensen onderschreven slotverklaring (dikwijls vergezeld van een groot aantal resoluties over specifieke onderwerpen), waarin de Sowjet-Unie en de overige socialistische landen worden toegejuicht en waarin met name de Verenigde Staten en de NATO het moeten ontgelden. Voor het verkrijgen van zo'n gezamenlijke verklaring nemen de organisatoren de vaak voor hen pijnlijke discussie over gevoelige onderwerpen op de koop toe. Het aanvaarden van enige wijzigingen wordt in het algemeen verkozen

*) In december 1981 in Parijs gehouden.

boven het door blijvende onenigheid niet tot stand komen van een communiqué.

In Praag zal de slottekst zich net name richten op het NATO-besluit tot het plaatsen van nieuwe middellange afstandskernwapens in West-Europa. Wat dat aangaat is de keuze van het vergadertijdstip (juni 1983) dan ook niet los te zien van het belang dat van Oosteuropese zijde gehecht wordt aan het inspelen op de discussie daarover, welke in de tweede helft van 1983 opnieuw een beslissende fase ingaat. Natuurlijk staan er meer onderwerpen op de agenda van de "Wereld-vredes-assemblée", maar uit de uitlatingen op de twee voorbereidingsbijeenkomsten die totnutoe hebben plaatsgevonden is duidelijk geworden dat het vooral om het dubbelbesluit gaat.

In het verleden immers heeft de periode tussen twee WVR-congressen gevarieerd van ruim twee tot exact vier jaar. Voor de Praagse bijeenkomst had de WVR zodoende ook een moment in het eerste half jaar van 1984 kunnen kiezen. Het hoofddoel is echter "onafscheidelijk verbonden met nieuwe protestacties tegen de NATO-plannen" (bij de presentatie van het nationale voorbereidingscomité *). Ook op de eerste bijeenkomst van het internationale voorbereidingscomité werd benadrukt, "dat het er in het bijzonder om ging de voor 1983 geplande stationering van nieuwe Amerikaanse middellange afstandsraketten in West-Europa te verhinderen **).

Daarnaast zullen zonder twijfel de boven omschreven nevendoelen niet uit het oog worden verloren. Zo zullen opnieuw vertegenwoordigers van specifieke categorieën in aparte sessies tijdens het Praagse gebeuren bijeenkomen, ditmaal niet in "ronde tafelgesprekken", maar in "sub-groepen". Er zullen tien van dergelijke bijeenkomsten zijn, van

- artsen en wetenschappers
- generaals en andere ex-militairen
- jongeren en studenten
- juristen
- religieuze kringen
- parlementariërs
- schrijvers, journalisten en kunstenaars
- vakbondsmensen
- vertegenwoordigers van gemeentelijk niveau ***) en
- vrouwen.

*) Rude Pravo, 14 mei 1982

**) Neues Deutschland, 4 november 1982

***) Waarschijnlijk wordt hier bedoeld op het onlangs door het internationale mantelwezen weer van stal gehaalde streven naar een samenwerkingsverband tussen zogenoemde "martelaarssteden", steden in Oost- en West-Europa die buitengewoon veel geleden hebben van oorlogsgeweld.

De voorbereiding

Van 30 oktober tot en met 2 november 1982 vergaderde in Lissabon het presidium van de WVR. Op die bijeenkomst werd het actieprogramma voor 1983 vastgesteld. Op 2 en 3 november (beide zaken liepen als het ware in elkaar over) vond in dezelfde vergaderruimte het constituerend beraad plaats van het internationale voorbereidingscomité voor de "Wereld-asmblée. Dit internationale comité zal er samen met het al in mei 1982 gevormde Tsjechoslowaakse voor moeten zorgen dat zoveel mogelijk "vredeskrachten, ongeacht uiteenlopende politieke, ideologische en religieuze opvatting" *) naar Praag komen.

Voor Nederland waren in Lissabon en , beiden lid van de Wereldvredesraad. is al lange tijd met de WVR verbonden.

Zijn activiteiten als vice-voorzitter van het Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NCEVS) passen geheel in dat kader.

is daarentegen betrekkelijk nieuw op het WVR-terrein.

Zij reisde in 1980 mee naar Sofia en behoorde tot de nieuwe Nederlandse WVR-leden die na afloop konden worden ingeschreven. Hier wordt duidelijk hoezeer voor de WVR het leggen van steeds weer nieuwe contacten als een belangrijk nevendoeel van grootse wereldvredescongressen gezien kan worden. Zeker nu de kritische houding die de CPN ten opzichte van Oost-Europa inneemt het voor de WVR uiterst moeilijk maakt om het Samenwerkingsverband "Stop de Neutronenbom - Stop de Kernwapenwedloop" bij de voorbereidingen voor Praag in te schakelen, is naast het een beroep doen op "oude" getrouwen het aanspreken van nieuwe relaties van uitermate groot belang.

is journaliste en vertegenwoordigster van "Vrouwen voor Vrede".

Hun aanwezigheid in Lissabon duidt erop dat met name via hen de samenstelling van de Nederlandse delegatie die in juni naar Praag gaat zal plaatsvinden. heeft in ieder geval uit de hernieuwde belangstelling van Oosteuropese zijde voor zijn persoon inmiddels nieuwe moed geput. Het NCEVS dat tot voor korte tijd nog op sterven na dood leek is nieuw leven ingeblazen. Over de mate waarin de beide Nederlandse WVR-leden in hun opdracht zullen slagen zal meer duidelijkheid verkregen worden rond een voor midden februari 1983 aangekondigde tweede bijeenkomst van het internationale voorbereidingscomité in Genève.

*) Neues Deutschland, 4 november 1982.